

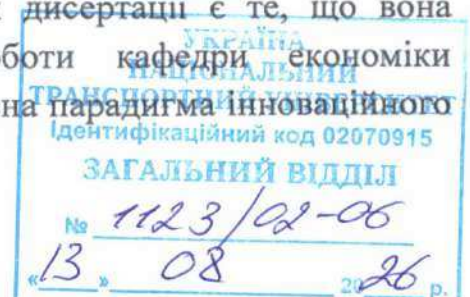
ВІДГУК ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА
доктора економічних наук, професора,
завідувачки кафедри економіки і підприємництва
Харківського національного автомобільно-дорожнього
університету

Дмитрієвої Оксани Іллівни
на дисертаційну роботу Сагайдак Євгенії Степанівни на тему
«УЗГОДЖЕННЯ ІНТЕРЕСІВ УЧАСНИКІВ ПУБЛІЧНО-
ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА У ТРАНСПОРТНІЙ
ІНФРАСТРУКТУРІ»,
що представлена на здобуття наукового ступеня доктора
філософії за спеціальністю 051 «Економіка»

Актуальність теми дисертації та її зв'язок з науковими темами.

Транспортна інфраструктура відіграє одну з важливіших ролей у забезпеченні сталого розвитку та функціонування національного господарства будь якої країни. До того ж, в умовах військових дій, транспортна інфраструктура виконує функцію забезпечення національної безпеки країни: створює передумови для виконання логістичних завдань з постачання та розподілу зброї, продуктів харчування, паливно-мастильних матеріалів, гуманітарної допомоги, перевезення військових та евакуацію цивільного населення. Через російську агресію українська транспортна інфраструктура зазнала значних руйнувань та зазнала великих збитків. Одним з інструментів швидкого повоєнного відновлення транспортної інфраструктури є залучення до проєктів приватних інвестицій на засадах публічно-приватного партнерства. Через велику капіталомісткість, тривалість будівельної стадії, значну кількість безпосередніх виконавців та інших зацікавлених осіб є потреба розроблення інструментарію узгодження інтересів учасників проєктів, як важливої передумови стійкості реалізації проєктів. Особливо це важливо в умовах обмеженості бюджетних коштів. Розроблення відповідного інструментарію дозволить зменшити ризики невдачі та підвищить стійкість реалізації проєкту публічно-приватного партнерства, підвищить довіру до такої форми співпраці, створить передумови швидкого повоєнного відновлення транспортної інфраструктури та зростання соціально-економічного розвитку прилеглих територій, сприятиме досягненню Цілей сталого розвитку. Це підтверджує практичну актуальність теми дисертації.

Підтвердженням наукової актуальності теми дисертації є те, що вона виконувалася у межах науково-дослідної роботи кафедри економіки Національного транспортного університету «Сучасна парадигма інноваційного

розвитку транспортного комплексу України» (номер державної реєстрації 0121U100635), де авторка була виконавицею окремих розділів річних етапів виконання наукового дослідження.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків, рекомендацій. Представлена на захист дисертація являє собою самостійне системне дослідження, що поєднує теоретичні розробки та практичні рекомендації, спрямовані на врахування та узгодження інтересів як безпосередніх учасників публічно-приватного партнерства на рівнях вертикальної ієрархії та горизонтальної кооперації, так й інтересів інших зацікавлених сторін (місцевих територіальних громад, представників бізнесу, користувачів послуг об'єктів транспортної інфраструктури тощо).

У дисертації чітко сформульовано завдання дослідження, обґрунтовано теоретичні та методичні підходи щодо їх виконання, розроблено та апробовано відповідні практичні пропозиції, які у своїй сукупності сприяють забезпеченню сталого повоєнного відновлення та розвитку транспортної інфраструктури на засадах публічно-приватного партнерства через узгодження інтересів учасників відповідних проєктів. Слід відзначити, що завдання дослідження, положення наукової новизни і висновки дисертації є логічно взаємопов'язаними.

Аналіз матеріалів дисертації та публікацій здобувачки дозволив дійти висновку, що наукові положення, висновки та результати роботи достатньою мірою обґрунтовані, а їхня наукова достовірність підтверджується опрацюванням значного масиву праць вітчизняних та зарубіжних науковців, вітчизняних та зарубіжних статистичних баз даних та ретельної аналітичної роботи. Рівень обґрунтованості основних результатів роботи підтверджується коректним застосуванням комплексу як загальнонаукових методів дослідження, таких як аналіз, синтез, наукова абстракція, логічне узагальнення, групування, структурно-логічний метод, так й спеціальних методів дослідження, зокрема: економіко-статистичних методів, економіко-математичного моделювання, побудови дерев рішень, імітаційного моделювання, проектного аналізу, фінансового менеджменту.

Наукові положення та результати, що виносяться на захист, є оригінальними. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідні джерела згідно чинних вимог.

Наукова новизна і практичне значення отриманих результатів. Дисертація Сагайдак Євгенії Степанівни характеризується структурованістю, методичною завершеністю та чіткістю зроблених висновків. Послідовно розкриваються, аналізуються положення, що винесені на захист. Новизна наукових положень, висновків і рекомендацій, які одержані в дисертаційній роботі, полягає у поглибленні теоретико-методичних положень щодо

формування та розвитку методичного й практичного інструментарію узгодження економічних інтересів для забезпечення стійкості реалізації проєктів розвитку транспортної інфраструктури на засадах публічно-приватного партнерства.

Основні положення, що визначають наукову новизну дисертаційної роботи, полягають у наступному:

1. Удосконалено концептуальні положення щодо узгодження інтересів учасників публічно-приватного партнерства у транспортній інфраструктурі, які, на відміну від існуючих, ґрунтуються на врахуванні економічних інтересів як у межах вертикального й горизонтального рівнів взаємодії учасників, так й перехресних інтересів учасників і стейкхолдерів проєкту;
2. Дисертантка удосконалила методичні основи відбору транспортних інфраструктурних проєктів для першочергового повоєнного відновлення, що передбачають доповнення традиційних економічних критеріїв оцінювання критеріями впливу проєктів на досягнення Цілей сталого розвитку;
3. В роботі удосконалено методичні підходи обґрунтування способу фінансування проєктів з метою повоєнного відновлення транспортної інфраструктури;
4. Дисертанткою було удосконалено методичний апарат оцінювання узгодженості інтересів учасників концесійних проєктів дорожнього будівництва та інших стейкхолдерів, який базується на врахуванні очікуваних грошових потоків, відповідності проєкту Цілям сталого розвитку, прийнятності тарифів для користувачів, достатності фінансових ресурсів тощо.
5. У дисертації удосконалено систему виявлення та попередження конфліктів учасників концесійних проєктів у дорожньому будівництві на основі застосування критеріальних дерев, що представляють логічну послідовність дій щодо визначення наявності узгодженості інтересів учасників проєкту на етапі техніко-економічного обґрунтування проєкту та виявлення можливих загроз неузгодженості інтересів учасників під час реалізації проєкту.
6. У роботі набуло подальшого розвитку трактування поняття «транспортна інфраструктура» як функціональної підсистеми транспортної системи, що включає не тільки мережу шляхів сполучення усіх видів та об'єктів з обслуговування перевезень, а і сукупність державних органів та суб'єктів господарювання, які забезпечують функціонування цієї сфери. Таке визначення дозволяє більш глибоко розглядати функції, притаманні транспортній інфраструктурі, зокрема сприяння досягненню ЦСР;
7. Отримали подальший розвиток теоретико-методичні положення щодо місця транспортної інфраструктури у забезпеченні досягнення Цілей сталого розвитку шляхом систематизації її характеристик, необхідних для

досягнення окремих Цілей сталого розвитку

8. Набула подальшого розвитку систематизація факторів успіху публічно-приватного партнерства у транспортній інфраструктурі з урахуванням впливу на них відповідних суб'єктів прийняття рішень з адаптацією до вітчизняної практики.

Практичне значення розроблених дисертанткою теоретичних положень, методичних підходів і практичних рекомендацій полягає у тому, що вони можуть бути використані органами влади як під час розроблення програми повоєнного відновлення транспортної інфраструктури та постраждалих територій, так й під час формування передумов та стимулів заохочення приватних інвестицій для конкретних проєктів на засадах публічно-приватного партнерства. Розроблені практичні рекомендації щодо оцінки очікуваних вигід, врахування підтримки місцевих територіальних громад, можливої форми підтримки з боку держави є корисними й для приватних інвесторів, які планують брати участь у таких проєктах. Практична значимість отриманих результатів дисертації підтверджується довідкою про використання наукових результатів та практичних рекомендацій ТОВ «ГОЛ» (Довідка №ЛС-02-305/21.06.2026). Також окремі положення дисертаційної роботи застосовуються в освітньому процесі при підготовці здобувачів ступеня доктора філософії за спеціальністю 051 «Економіка» у Національному транспортному університеті (акт про провадження № 831/01-07 від 16.06.2026 р.).

Повнота опублікування основних положень дисертації. За результатами дослідження опубліковано 17 наукових праць (14 із яких у співавторстві), із них: статей у наукових фахових виданнях України – 5, публікацій апробаційного характеру – 12.

Всі отримані дисертанткою результати представлені в публікаціях у наукових фахових виданнях України та збірниках матеріалів міжнародних й вітчизняних науково-практичних та наукових конференцій. Вимоги до кількості та якості публікацій виконані і забезпечують належну апробацію одержаних результатів. Дисертація відповідає принципам академічної доброчесності.

Структура та зміст дисертації. Структура дисертації відповідає встановленим академічним вимогам і складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. У вступі обґрунтовано актуальність обраної теми, визначено її зв'язок із науковими напрямами роботи кафедри, сформульовано мету та завдання дослідження, окреслено об'єкт і предмет, визначено методологічну основу отриманих результатів, їх теоретичне та практичне значення, представлено відомості про апробацію результатів та публікації здобувачки.

У першому розділі розглянуто теоретичні засади розвитку транспортної інфраструктури, її місце і вплив на досягнення цілей сталого розвитку, на задоволення потреб та інтересів держави, суспільства, територіальних громад, окремих користувачів. Зроблено висновок, що транспортна інфраструктура є комплексним поняттям і розглядається як частина єдиної транспортної системи; сполучний елемент між секторами економіки; важливий елемент міжнародної інтеграції; національної безпеки; суспільне благо, яке потребує державного нагляду і регулювання. Встановлено вплив рівня розвиненості транспортної інфраструктури на досягнення цілей сталого розвитку, сформульовано і систематизовано показники розвиненості транспортної інфраструктури, що сприяють досягненню Цілей сталого розвитку.

Базуючись на системному підході дисертантка уточнила зміст поняття «транспортна інфраструктура», пропонуючи розглядати її як функціональну підсистему транспортної системи, що включає не тільки мережу шляхів сполучення усіх видів та об'єктів з обслуговування перевезень, а й сукупність державних органів та суб'єктів господарювання, які забезпечують функціонування цієї сфери. В дисертації удосконалено методичні положення щодо відбору транспортних інфраструктурних проєктів для першочергового повоєнного відновлення, що передбачає врахування очікуваного впливу реалізації проєкту на досягнення Цілей сталого розвитку. Розроблено математичну модель формування портфеля проєктів програми повоєнного відновлення із максимізацією сукупного соціально-економічного ефекту за умов обмеженості інвестиційних ресурсів.

Також в дисертації удосконалено підхід до обґрунтування способу фінансування відібраних до програми повоєнного відновлення проєктів, що дозволяє визначити проєкти, які можуть бути реалізованими на засадах публічно-приватного партнерства, а які тільки за рахунок коштів бюджету шляхом звичайних публічних закупівель.

У другому розділі проведено аналіз світового досвіду реалізації транспортних інфраструктурних проєктів на засадах публічно-приватного партнерства. Отримала подальший розвиток систематизація ключових факторів успіху публічно-приватного партнерства у транспортній інфраструктурі з її адаптацією для української практики.

Представлено пропозиції щодо подальшого розвитку системи показників ефекту від реалізації проєкту транспортної інфраструктури на засадах публічно-приватного партнерства у розрізі соціального, економічного, екологічного і експлуатаційного аспектів.

Проведено міждисциплінарний аналіз підходів до визначення методів узгодження, інструментів узгодження, структури аналітичного процесу

узгодження інтересів учасників концесійного проєкту з увагою до економічного аспекту взаємодії.

У третьому розділі запропоновано концептуальну модель узгодження економічних інтересів учасників проєкту публічно-приватного партнерства у транспортній інфраструктурі, що передбачає врахування інтересів вертикальної та горизонтальної ієрархій взаємодії, а також перехресних інтересів учасників та стейкхолдерів проєкту. Підкреслено провідну роль держави у вертикальному та горизонтальному узгодженні економічних інтересів. Запропоновано методичні положення щодо визначення узгодженості інтересів учасників концесійних проєктів дорожнього будівництва та інших стейкхолдерів. Запропоновано інструментарій обґрунтування способу фінансування проєктів дорожнього будівництва. Запропоновано методичні інструментарії у вигляді критеріальних дерев рішень, що дають змогу перевірити дотримання узгодженості інтересів учасників проєкту дорожнього будівництва на засадах концесії на етапі техніко-економічного обґрунтування проєкту, та виявити загрози неузгодженості інтересів учасників на етапі реалізації проєкту дорожнього будівництва на засадах концесії.

Задля залучення інвесторів у проєкти дорожнього будівництва розглянуто стратегії стимулювання, які вже використовуються провідними країнами світу та які б уряд України міг би застосувати для конкретних проєктів. Проведено апробацію запропонованих положень за матеріалами проєкту будівництва автомобільної дороги.

Висновки узагальнюють результати проведеного дослідження, підтверджують досягнення поставленої мети та виконання визначених завдань, а також містять науково обґрунтовані рекомендації щодо формування та розвитку методичного й практичного інструментарію узгодження економічних інтересів для забезпечення стійкості реалізації проєктів розвитку транспортної інфраструктури на засадах публічно-приватного партнерства.

Окремі дискусійні питання та зауваження. Загалом позитивно оцінюючи рівень, актуальність і практичну значущість дисертаційного дослідження Сагайдак Євгенії Степанівни на тему «Узгодження інтересів учасників публічно-приватного партнерства у транспортній інфраструктурі», слід відмітити, що окремі положення і висновки є дискусійними та можуть бути предметом подальшого наукового пошуку:

1. В дисертації, як суб'єкта прийняття управлінських рішень, що відповідає за виконання проєкту, розглянуто приватного партнера (спеціальну проєктну компанію) (стор. 154-155). Поряд з цим питання інструментів фінансування, які доступні проєктним компаніям, переваг та ризиків створення компаній для реалізації проєктів ППП є недостатньо висвітленими.

2. У роботі в межах розгляду сучасних підходів до узгодження економічних інтересів значна увага приділяється застосуванню математичного інструментарію для пошуку множини альтернатив рішень, зокрема оптимального формування капіталу проекту, оптимального розподілу прибутку (стор. 128-129, 137-138). Поряд з цим використання вказаного інструментарію наведене на концептуальному рівні та потребує додаткової конкретизації.

3. Робота є дещо перевантаженою описом суто теоретичних підходів, більшість з яких не має практичного використання у вітчизняній практиці, зокрема й через відсутність відповідного законодавчого та нормативного поля. Наприклад, використання методу реальних опціонів через високу невизначеність багатьох факторів та консерватизм державного планування регіонального розвитку лишається наразі переважно на рівні академічних досліджень (стор. 135-136).

4. В роботі запропоновано п'ять можливих стратегій уряду щодо стимулювання приходу приватних інвесторів до проектів дорожнього будівництва на засадах публічно-приватного партнерства. Чотири з них відображають досвід країн ЄС. Всі розглянуті стратегії передбачають формування концесіонером резерву фінансових ресурсів на непередбачені витрати. Джерело та механізм формування зазначеного резерву потребує більш ґрунтовного розкриття.

В той же час, зазначені зауваження та побажання мають переважно уточнювальний та дискусійний характер. Вони не применшують наукової новизни й практичної цінності отриманих результатів і не впливають на високу оцінку дисертації.

Загальний висновок. Дисертаційна робота Сагайдак Євгенії Степанівни на тему «Узгодження інтересів учасників публічно-приватного партнерства у транспортній інфраструктурі» є повноцінним науковим дослідженням, що відповідає спеціальності 051 «Економіка». Робота спрямована на вирішення важливого завдання – розроблення науково-методичного апарату та практичних рекомендацій щодо узгодження інтересів учасників публічно-приватного партнерства у транспортній інфраструктурі, застосування яких сприятиме стійкості реалізації відповідних проектів під час повоєнного відновлення та досягненню Цілей сталого розвитку. Усі наукові результати, отримані автором, мають належне теоретичне обґрунтування та підтверджені результатами практичної апробації.

На основі викладеного вище можна стверджувати, що дисертаційна робота Сагайдак Є.С. на тему «Узгодження інтересів учасників публічно-приватного партнерства у транспортній інфраструктурі» є завершеною кваліфікаційною науковою працею, що містить нові, достовірні та практично

значущі результати. Вважаю, що дисертація за своїм змістом, обсягом та науковою цінністю повністю відповідає вимогам пунктів 6, 7, 8, 9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. №44 (зі змінами), а її автор Сагайдак Євгенія Степанівна заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 051 «Економіка» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки».

Офіційний опонент
завідувачка кафедри економіки
і підприємництва Харківського
національного автомобільно-
дорожнього університету,
доктор економічних наук, професор

Стігне засвідчує
Прокіор з
родом

Оксана ДМИТРИЄВА